

PROTOKOLL 8/98

Møte i Bedriftsdemokratinemndas arbeidsutvalg 17 september 1998.

Tilstede:

Gudmund Knudsen

Gro Granden

Vidar Lindefjeld

Fra sekretariatet møtte Espen Rebbestad.

Møtet varte fra kl 0900 til kl 1040.

Vedtak ble truffet i følgende sak:

Sak 98/26 Oslo Lufthavn AS

1. Godkjenning av møteinnkalling

Innkallingen til møtet i Bedriftsdemokratinemndas arbeidsutvalg torsdag 17 september 1998 kl 0900 ble godkjent.

2. Sak 98/26 Oslo Lufthavn AS

I brev 19 august 1998 framsetter NTL-13, Oslo Lufthavn klage i forbindelse med valg av ansattrepresentanter til styret i Oslo Lufthavn AS. Valgstyret i selskapet behandlet klagen, men fant ikke å realitetsbehandle klagen på grunn av at klagen var framsatt for sent. I brev 27 august 1998 oversender valgstyret klagen til Bedriftsdemokratinemnda. I brev 5 september 1998 til nemnda gir klager kommentarer og utfyllende opplysninger vedrørende klagen og valgstyrets behandling av denne. Valgstyret har mottatt kopi av dette brev.

Saken gjelder om de ansattes valg av styremedlemmer i Oslo Lufthavn AS 2 april 1998 er gyldig når selskapets generalforsamling 8 mai 1998 valgte ikke å godkjenne avtale 10 mars 1998 om ikke å ha bedriftsforsamling, jf aksjeloven §§ 8-18 andre ledd og 8-17 tredje ledd.

Sakens bakgrunn

Den 25 november 1997 fattet styret i Oslo Lufthavn AS vedtak om at selskapets administrasjon skulle søke å få til en avtale med fagforeningene i selskapet om ikke å opprette bedriftsforsamling.

Den 2 februar 1998 ble det avholdt et møte mellom administrasjonen og fagforeningene for å diskutere framdriften for inngåelse av slik avtale og om valg av nytt styre. Den 6 februar 1998 ble det sendt brev til de ansatte hvor det ble gitt anledning til å stemme over hvorvidt man ønsket å opprette bedriftsforsamling eller ikke. Resultat ble at et flertall gikk inn for inngåelse av en avtale om ikke å opprette bedriftsforsamling, mot utvidet styrerepresentasjon i form av to observatører. Fagforeningene ble i fellesskap gitt fullmakt til å undertegne slik avtale på vegne av de ansatte.

Den 10 mars 1998 ble det inngått avtale mellom selskapet og de lokale fagforeningene om ikke å ha bedriftsforsamling mot at de ansatte fikk utvidet styrerepresentasjon med to observatører. I avtalen ble det, i samsvar med § 39 femte ledd i forskrift til aksjelovens bestemmelser om de ansattes rett til representasjon i aksjeselskapers styre og bedriftsforsamling mv, tatt følgende forbehold: «Avtalen inngås med forbehold om generalforsamlingens godkjennelse. Avtalen trer i kraft umiddelbart etter at generalforsamlingen har godkjent den.».

Den 18 mars 1998 ble det avholdt ordinær generalforsamling i Oslo Lufthavn AS. Avtalen om ikke å opprette bedriftsforsamling ble da ikke behandlet.

Valg i henhold til avtalen ble avholdt 2 april 1998 selv om selskapets generalforsamling ennå ikke hadde behandlet avtalen. I samsvar med avtalen ble det valgt to styremedlemmer, to observatører samt seks varamedlemmer. De som ble valgt har etter valget deltatt i styremøtene, dog med unntak av observatørene.

Den 8 mai 1998 ble det på ekstraordinær generalforsamling fattet bl a følgende vedtak: «Selskapet oppretter en bedriftsforsamling med 12 medlemmer. 8 av medlemmene med varamedlemmer velges av aksjonærene. 4 av medlemmene med 6 varamedlemmer velges av og blant de ansatte i selskapet.» Den ekstraordinære generalforsamling ga også styret i Oslo Lufthavn AS fullmakt til å opprette valgstyret for valg av de ansattes representanter til styret og bedriftsforsamlingen i selskapet. I styrevedtak 26 mai 1998 ble denne fullmakten delegert videre til administrerende direktør i selskapet.

Etter forutgående diskusjoner mellom selskapet og fagforeningene i samarbeidsutvalget hvor også valgstyret var representert, ble det besluttet at det skulle avholdes to separate valg, først et nytt valg av styremedlemmer og deretter et valg på medlemmer av bedriftsforsamlingen. Fagforeningene og de ansatte ble orientert om dette 30 juni 1998 og 1 juli 1998.

Partenes anførsler

NTL-13, Oslo Lufthavn anfører følgende i klagen 19 august 1998:

«Med bakgrunn i at det den 02.04.98 ble avholdt valg av ansattes representanter til styret i Oslo Lufthavn AS, og innholdet i § 17 i Forskrifter til aksjelovens bestemmelser om de ansattes rett til representasjon i aksjeselskapers styre og bedriftsforsamling mv protesterer vi herved på at det skal avholdes nyvalg av ansattes representanter til styret i Oslo Lufthavn AS.»

I brev 5 september 1998 gir foreningen kommentarer og utfyllende opplysninger til valgklagen og valgstyrets behandling av denne. Her anføres bl a følgende:

«Vi forstår det som at avtalen som er underskrevet av foreningene og selskapet kun gjelder ordningen om ikke å ha bedriftsforsamling, og dermed utvidet representasjon i styret etter aksjeloven § 8-17. Vi mener videre at de nyvalgte ansatte representantene har begynt sin funksjonstid og dermed ikke kan fjernes fra sine verv.»

I protokoll fra møtet den 25.09.98 der valgstyret behandlet klagen anser man vedtaket som påklages, er valgstyrets vedtak om å avholde nytt valg og at det skal skje i to omganger, ved at det først velges ansattes representanter til styret, og deretter valg av ansattes representanter til bedriftsforsamlingen.

Kommentar til dette er at det NTL-13, Oslo Lufthavn har påklaget er beslutningen om å avholde nytt valg på ansattes representanter til styret i OSL.

Med hensyn til tidsfrister så sier § 43 i forskriftene at klagefrist er 14 dager fra det tidspunkt underretning om vedtaket er kommet fram til den som har klagerett, dog senest 14 dager etter valgdagen. Vi forstår det også dithen at en klage som er framsatt for sent i visse tilfeller kan behandles i følge forvaltningslovens § 31.

Tidspunktet for framsetting av klagen har følgende bakgrunn:

Det er første gang foreningen er innblandet i valg av ansattes representanter til styret og bedriftsforsamling samt prosessen før og etter valget.

Når så generalforsamlingens avgjørelse forelå og man bestemte at det skulle avholdes to valg ble tingene ikke fullt så oversiktlige lenger. Etter som tiden har gått har forståelsen av vedtaket om å gjennomføre to valg og konsekvensene av dette gått opp for oss.

Vårt utgangspunkt er imidlertid at selskapet bryter mot lovverket og at tidsfrister således ikke bør være avgjørende i saken.»

I protokoll 25 august 1998 fra valgstyrets behandling av klagen fra NTL-13, Oslo Lufthavn AS anfører valgstyret bl a følgende:

I forhold til NTL-13, Oslo Lufthavns klageberettigelse anfører valgstyret følgende:

«NTL-13, Oslo Lufthavn, er en av fagforeningene i Oslo Lufthavn AS og er som sådan en av de som forskriften nevner som de klageberettigede. Det må i tillegg avgjøres om klageren har rettslig interesse. Dette må vurderes av nemnda separat. Hvis klagen begrunnes kun i spørsmålet om funksjonstid, jfr. Forskriftens § 17 (se nedenfor), kan det stilles spørsmål om andre enn de som er valgte styremedlemmer har slik interesse. Hvis klagen også berører mer prinsipielle forhold, vil det være naturlig å anse at også fagforeninger har slik interesse.»

Når det gjelder klagefristen anfører valgstyret følgende:

«Valgstyret anser at det vedtak som påklages, er valgstyrets vedtak om å avholde nytt valg og at det skal skje i to omganger, ved at det først velges ansattrepresentanter til styret, og deretter valg av ansattrepresentanter til bedriftsforsamlingen. Dette vedtak ble gjort kjent for de ansatte og fagforeningene den 30 juni 1998 etter forutgående møte med fagforeningene 25 juni 1998 hvor det ble orientert om valgstyrets planer for avholdelse av valg. I henhold til forskriften § 43 er klagefristen 14 dager etter dette, det vil si 14 juli 1998.

Klagen er framsatt 19 august 1998, og klagen må således anses å være innkommet for sent.

Valgstyret kan ikke se at det foreligger grunner som tilsier at klagen skal tas til behandling selv om klagefristen er oversittet, jf forvaltningsloven §31. Dette særlig på grunn av at klageren selv har vært fullt orientert og involvert i saksforberedelsene og selv deltok i det møtet hvor nyvalg ble behandlet (møtet 25 juni 1998).»

I forhold til en eventuell realitetsbehandling av valgklagen anfører valgstyret bl a følgende:

«Bakgrunnen for at valgstyret fant det riktig at det skulle avholdes nytt valg til styret var at forutsetningene for valget var endret. Det skulle ikke lenger velges 10 representanter men 6 representanter. Det første styrevalg hadde vært avholdt som flertallsvalg. For alle som har stemt på mer enn 6 kandidater ved dette valget vil forutsetningene være feil. Videre kan man heller ikke se bort fra at taktisk stemmegivning (ved å stemme på færre kandidater en det man har anledning til) ville vært gjort annerledes hvis man hadde visst at det var færre representanter som skulle velges.

Valgstyret mente også at i og med at man ikke kan sitte i styret og bedriftsforsamlingen samtidig, må det antas at forutsetningen for å foreslå kandidater til valgene vil være annerledes. Det kan dog hevdes at hvis et styremedlem blir foreslått som bedriftsforsamlingsmedlem eller heller ønsket å være dette, så kunne vedkommende trekke seg fra styret. Dette ville imidlertid skape problemer i forhold til supplerings av styret, og uansett være en ny forutsetning i forhold til de forutsetninger velgerne hadde ved forrige valg. Valgstyret var således av den oppfatning at forrige valg i og med generalforsamlingens vedtak hadde skjedd på uriktige premisser og at nyvalg således burde finne sted. Fagforeningene sluttet seg til dette i de møter som har vært avholdt.

Etter valgstyrets oppfatning er det heller ikke heldig at et valg avholdes og en rekke av kandidatene setter betingelser for sitt kandidatur.

De styremedlemmer som ble valgt ved valget 2 april 1998 har deltatt i styremøter fram til dags dato, dog ikke observatørene.

Alle parter har vært klar over det forbehold som lå om generalforsamlingens samtykke til en eventuell ordning om å avvike fra ordningen med bedriftsforsamling.

Valgstyret forstår begrunnelsen for klagen slik at når representantene er valgt ved valget den 2 april 1998, kan de ikke senere avsettes, jfr. Bestemmelsen om funksjonstid i forskriftens § 17.

Etter valgstyrets oppfatning er det riktig at representanter valgt av de ansatte til de styrende organer ikke kan avsettes av generalforsamlingen, selskapet for øvrig eller andre. Dette følger av formuleringen i forskriftens § 17, jfr. ordlyden i Aksjeloven § 8-17, sjette ledd. Dette forutsetter etter valgstyrets oppfatning imidlertid at det har blitt foretatt et gyldig valg. Etter valgstyrets oppfatning har et gyldig valg ikke funnet sted idet forutsetningene er endret og forbehold om denne endring ble tatt i den avtalen som ble inngått mellom administrasjonen og de ansatte. Forskriftens § 17 kan ikke innebære at ugyldige valg ikke kan foretas på nytt.

Arbeidsutvalgets merknader

Klageberettigelse/rechtslig klageinteresse:

Arbeidsutvalget tar først stilling til om NTL-13, Oslo Lufthavn er klageberettiget og hvorvidt foreningen har rettslig klageinteresse.

Arbeidsutvalget viser til at NTL-13, Oslo Lufthavn er lokal fagforening, og følgelig er klageberettiget i henhold til aksjelovforskriften § 43 andre ledd 1 punktum. Når det gjelder spørsmålet om foreningen har rettslig klageinteresse i den konkrete sak vil utvalget bemerke at klagen gjelder tilsidesettelse av allerede avholdt valg, hvor foreningens medlemmer deltok. Foreningen har også representert sine medlemmer tidligere i saken, så som ved avtaleinngåelsen 10 mars 1998 og foreningens medlemmer ble valgt ved valget 2 april 1998. Foreningen har i så måte en faktisk og rettslig tilknytning til saken. Arbeidsutvalget finner på denne bakgrunn det åpenbart at klager har rettslig klageinteresse, jf aksjelovforskriften § 43 andre ledd 2 punktum.

Klagefristen:

Arbeidsutvalget gikk deretter over til å vurdere om klagefristen var overholdt.

Klagen er framsatt i forbindelse med valgstyrets vedtak om å holde nytt valg, og i som en konsekvens av dette sette til side valget avholdt 2 april 1998. Dette vedtak ble gjort kjent for de ansatte og fagforeningene 30 juni og 1 juli 1998 etter forutgående møte med fagforeningene 25 juni 1998 hvor det ble orientert om valgstyrets planer for avholdelse av nytt valg. Klagefristen etter forskriften § 43 tredje ledd er 14 dager fra det tidspunkt underretning om vedtaket er kommet fram til en som har klagerett, likevel senest 14 dager etter valgdagen. Klagen er framsatt 19 august 1998, og er således framsatt for sent.

Arbeidsutvalget har på bakgrunn av klagerens anførsler om grunnen til at klagen ble for sent framsatt, vurdert å gi klagen oppreisning. De nærmere vilkår framgår av forvaltningsloven § 31 første ledd:

- «Selv om klageren har oversittet klagefristen, kan klagen tas under behandling såfram
- a) parten eller hans fullmektig ikke kan lastes for å ha oversittet fristen eller for å ha drøyd med klage etterpå, eller
 - b) det av særlige grunner er rimelig at klagen blir prøvd.»

Arbeidsutvalgets flertall, Knudsen og Lindefjeld, mener i forhold til alternativ a) det må legges til grunn som et alminnelig utgangspunkt at klageren selv har ansvar for å gjøre seg kjent med de frister som gjelder ved framsettelse av en valgklage. Flertallet kan ikke se at selskapet må svare for fristoverskridelsen. Flertallet finner derfor at dette alternativet ikke får anvendelse.

I forhold til alternativ b) finner flertallet, at det i saken ikke foreligger slike særlige forhold som gjør det rimelig at klagen gis oppreisende virkning.

Arbeidsutvalgets flertall finner etter dette at klagen må avvises som for sent framsatt. På bakgrunn av at mindretallet tar standpunkt til realitetsspørsmålet i saken, vil også flertallet gi uttrykk for enkelte synspunkter på realitetsspørsmålet, selv om dette ut fra flertallets standpunkt til fristspørsmålet i og for seg ikke er nødvendig for å avgjøre saken.

Arbeidsutvalgets mindretall, Granden, fant etter en helhetsvurdering av prosessen i forbindelse med inngåelsen av avtalen om ikke å ha bedriftsforsamling 10 mars, avholdt generalforsamling 18 mars, valg avholdt 2 april 1998, ekstraordinær generalforsamlings vedtak om å ha bedriftsforsamling samt at de ansattes representanter tiltrådte sine verv etter avholdt valg, at klagen burde tas under realitetsbehandling.

Realitetsspørsmålet:

Arbeidsutvalgets flertall tar utgangspunkt i at forskriften § 39 femte ledd stiller som vilkår at avtale om ikke å ha bedriftsforsamling må inngås med forbehold om generalforsamlingens godkjenning. Slikt forbehold ble tatt i avtalen av 10 mars 1998. Forskriften gir med andre ord generalforsamlingen eksklusiv myndighet til å godkjenne slike avtaler. Det følger også av den alminnelige selskapsrettslige bakgrunnsretten at inngåelse av avtale om ikke å ha bedriftsforsamling ikke omfattes av styrets kompetanse, jf aksjeloven § 8-7 første ledd. Det må således legges til grunn at avtalen om ikke å ha bedriftsforsamling må godkjennes av generalforsamlingen for å bli bindende for selskapet.

Spørsmålet blir så om generalforsamlingen kan sies å ha godkjent avtalen ved ikke å ha behandlet avtalen før 8 mai 1998. Flertallet mener at det ikke kan reises kritikk mot at avtalen ikke ble behandlet i ordinær generalforsamling 18 mars 1998 som var bare åtte dager etter avtaleinngåelsen. Det at avtalen først ble behandlet i ekstraordinær generalforsamling 8 mai 1998, kan heller ikke ses som en stilltiende godkjenning av avtalen. I forhold til at generalforsamlingen her har en eksklusiv myndighet kan heller ikke det at selskapets administrasjon har innrettet seg etter avtalen ved at de ansattes representanter valgt 2 april 1998 tiltrådte sine verv før generalforsamlingen hadde behandlet avtalen, tillegges rettslig betydning.

Flertallet ser det etter dette slik at valget 2 april 1998 ble avholdt i henhold til avtalen av 10 mars 1998 og under forutsetning at generalforsamlingen godkjente denne. Når generalforsamlingen velger ikke å godkjenne avtalen og i stedet etablere bedriftsforsamling, vil valget være avholdt på feil premisser og derfor være ugyldig.

Forskriften § 17 er i denne forbindelse uten betydning. Bestemmelsen forutsetter at det er avholdt et gyldig valg.

Arbeidsutvalgets mindretall er av den oppfatning at generalforsamlingen ved ikke å behandle avtalen om ikke å ha bedriftsforsamling i ordinær generalforsamling 18 mars 1998, men først i ekstraordinær generalforsamling 8 mai 1998, har utvist klanderverdig passivitet. Videre har selskapets administrasjon og styret i styremøter innrettet seg i henhold til valget avholdt 2 april 1998. Mindretallet finner derfor etter en helhetsvurdering at det foreligger en stilltiende godkjenning av avtalen inngått 10 mars 1998, og at valget derfor er gyldig.

Forskriften § 17, som fastsetter at valg skal finne sted annet hvert år og at de ansattes representanter i styret har en funksjonstid på to år, medfører at avholdelse av nytt valg vil være ugyldig.

Arbeidsutvalget fatter slikt

vedtak:

«I medhold av aksjeloven § 8-17 jf forskrift gitt ved kongelig resolusjon 10 desember 1976 § 43 og nemndas vedtak 6 februar 1997 om delegasjon av nemndas myndighet avviser arbeidsutvalget valgklage av 19 august 1998 fra NTL-13, Oslo Lufthavn i samband med avholdelse av nytt valg til styret i Oslo Lufthavn AS, som for sent innkommet.»

3. Saker som er kommet inn til Bedriftsdemokratinemnda

Nemndas sekretær orienterte om innkomne saker. Det er per dato ingen saker som er klare for behandling i nemnda. Arbeidsutvalget besluttet derfor å avlyse fastsatt møte i arbeidsutvalget tirsdag 27 oktober 1998.